

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 6

*Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Державне управління: стратегія і тактика
формування сучасного фахівця”,
м. Київ, МАУП 29 жовтня 2011 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2011

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 28.09.11)*

Редакційна колегія

М. Ф. Головатий (голова), д-р політ. наук, проф., *В. В. Омельчук* (заступник голови), канд. іст. наук, *П. Ф. Вознюк* (відповідальний секретар), канд. політ. наук, доц., *І. П. Бідзюра*, д-р політ. наук, проф., *П. П. Гай-Нижник*, д-р іст. наук, старш. наук. співроб., *Ю. О. Куц*, д-р наук держ. упр., *І. П. Лопушинський*, д-р наук держ. упр., проф., *В. М. Піскун*, д-р іст. наук, старш. наук. співроб., *Я. Ф. Радиш*, д-р наук держ. упр., проф., *І. В. Розпутенко*, д-р наук держ. упр., проф., *Г. П. Ситник*, д-р наук держ. упр., проф., *П. К. Ситник*, д-р філос. наук, проф., *Ю. П. Сурмін*, д-р соц. наук, проф., *В. В. Утвенко*, канд. іст. наук, доц., *М. В. Чечетов*, д-р наук держ. упр., проф., *Н. П. Ярош*, д-р наук держ. упр., *Н. М. Чернуха*, д-р пед. наук, проф.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності: [зб. наук. пр.] / МАУП. —
С76 К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2011 —

Вип. 5 : Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. “Державне управління: стратегія і тактика формування сучасного фахівця”, м. Київ, МАУП, 29 жовт. 2011 р./ редкол.: М. Ф. Головатий (голова) [та ін.]. — 2011. — 428 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

К. Опрощенко Удосконалення системи управління людськими ресурсами на підприємстві	349
В. Прудкий Роль інформаційних технологій в управлінні компанією	352
О. Фомін Лідерство в системі державного управління (яскравий приклад Джона Фітцджеральда Кеннеді)	355
В. Шепель Роль публік рилейнз у процесі управління організацією	358
О. Юрко Мотиваційні аспекти в менеджменті	361
І. М. Єрченко Державне регулювання діяльності підприємства в системі удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками	364
І. П. Василюк Державна інформаційна політика в Україні: стан і перспективи	367
О. Г. Коваленко Становлення громадянського суспільства в Україні: питання теорії і практики	369
М. О. Колісник Інформаційна безпека в органах державного управління	371
Ю. В. Содель Місце самоврядування в системі регіонального розвитку	373
Є. О. Завальський Державне управління у сфері національної безпеки	375
Доносо Варгас Дієго Хосе Державна політика у сфері освіти: сучасні підходи	377
О. О. Журавель Інформаційно-аналітична діяльність при прийнятті управлінських рішень	379
Ж. В. Короїд Інформаційна діяльність в системі державного управління	381
І. Ю. Кулаковська Держава як інструмент формування громадянського суспільства	383
Р. А. Слівінська Інформаційно-аналітична діяльність в системі державного управління	385
Ю. Г. Фірстова Інформаційна політика в системі державного управління	387
В. С. Цвіркун, Р. Ю. Чернова Конфлікти в системі державного управління	389
І. А. Строй Державне управління в Україні: деякі питання історії	391
О. Є. Маньковська ЗМІ в системі державної політики	393
А. В. Кулявець Державна політика у сфері освіти	395
Д. О. Шемет Освітня політика в Україні: питання державного управління	397
А. О. Агаркова Досвід формування новітніх етичних кодексів лікаря	399
П. Гринець Деякі етнокультурні аспекти зеленого туризму в Україні (Дике поле: міфи і реальність (до проблеми підготовки менеджерів)	402
Ю. В. Бондар Розбудова і захист національного інформаційного простору — умова формування сучасної демократичної держави	406
В. І. Шпак Редакторські професії. Формування сучасного фахівця видавничої справи	413
М. Д. Вітушкін Сучасний вимір діяльності органів місцевого самоврядування	419
Єрмоленко Г. В., Єрмоленко Г. О. Щодо ролі інформаційних технологій у формуванні освітнього середовища та в управлінні системою освіти	422

ДЕЯКІ ЕТНОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ (Дике поле: міфи і реальність (до проблеми підготовки менеджерів)

Становлення і розвиток української державності, вип. 6, с. 402–405

*Державність немислима
без краєзнавчого відродження*

М. С. Грушевський

Менеджер зеленого туризму — це фахівець, що організовує і управляє процесом відпочинку людей у певних умовах певного регіону, фахівець, який виконує важливу соціальну функцію, що передбачає культурно-оздоровчий відпочинок у нестандартних нестационарних умовах, в умовах імпровізованих туристичних маршрутів та у супроводі лекційного висвітлення ландшафтів, їх природно-екологічної значущості, фіто- та кліматичних властивостей. Фахівець даного профілю має бути добре обізнаним у питаннях екологічно-природного та історичного підґрунтя. Оскільки Україна є багатонаціональною країною, менеджер зеленого туризму повинен володіти широкими знаннями етнополітичного характеру. Ця особливість має свої ознаки відповідно до певного регіону.

З відновленням статусу незалежності та демократичного шляху розвитку Україна стала на шлях інтеркультурного розвитку суспільства, спрямованого на відродження і розвиток поліетнокультури — тобто культур етнокомпонентів українського соціуму.

Визначальним аспектом у подальшому розвитку є самопочуття українців як титульної нації, оскільки від вір-

тісної самооцінки залежить у цілому етнокультурний розвиток усіх національних меншин та міжетнічної злагоди в суспільстві. Тому процеси духовно-культурного відродження держава покликана спрямовувати на консолідацію української нації, утвердження її історичної самосвідомості, багатовікових культурних традицій.

Феноменальність української природи приваблює іноземних туристів, що в подальшому сприятиме розширенню мережі культурно-оздоровчого туризму на теренах України. Зелений туризм має сприяти більш широкому залученню іноземних туристів до здорового відпочинку на теренах України за умов забезпечення екологічної чистоти унікальних куточків природи. Важливу роль у налагодженні туристичних взаємин мають відігравати менеджери зовнішньоекономічної діяльності за спеціалізацією “зелений туризм”.

Крім поліпшення екологічної ситуації, важливим завданням мають стати топонімічні заходи, які залишаються не вирішеними впродовж років незалежності, а саме повернення історичних назв містам та регіонам, що впливає на свідомість іноземних та національносвідомих вітчизняних туристів. Тому важ-

ливою ділянкою під час підготовки фахівців цього спрямування є поглиблене вивчення історії рідного краю, етнографії та українознавства. Це значною мірою сприятиме поверненню традицій, звичаїв, обрядів, ритуалів, світоглядних знань і вірувань, що є показником ментальності українців.

Саме висока і багатогранна освіченість фахівців туристичної галузі сприятиме звільненню від етнокультурних та топонімічних деформацій, спричинених тоталітарними режимами минувшини.

Протягом тривалого часу точаться дебати навколо доцільності зміни назви міста Кіровограда. Наведемо історичну довідку щодо назви міста, зокрема її моральної несумісності. На підставі документальних джерел, істориками і криміналістами доведено, що Кіров — це псевдо, а за жаргоном осіб девіантної поведінки, яким і була ця людина, є “поганяйло”. Справжнє прізвище Кірова — Цукерман, він взяв собі це псевдо Кіров, ймовірно, маючи за взірць для наслідування перського царя Кіра; той уславився як жорстокий завойовник. Цукерман, він же Кіров, у минулому кримінальний злочинець, обзавівшись новим прізвищем і влившись до більшовицьких лав у революційну добу, також “уславився” жорстокістю, орудуючи на Кавказі. (Цар Кір також там орудував. Супротивники покарали його дуже жорстоко). Більшовика Кірова покарали свої ж однопартійці за зловживання становищем. За більшовицькою традицією фактом убивства спровоковано чергову хвилю репресій проти “ворогів народу”, в тому числі і на Кіровоградщині, де цей партійний функціонер ніколи зроду не бував. Постає питання: з якого такого дива область назвали Кіровоградською, місту дали назву Кіровоград, ще й спорудили у центрі міста монумент Кірова? І це в самому історичному серці держави Великої Скіфії, правопріємницею якої є Україна.

Перенесемося у сьогодення. Уявімо таку картину: гід знайомить туристів з історією міста, веде екскурсію центром, де на майдані височить на постаменті бовван у повний зріст, на честь якого назване місто. Проте розповідати правду про нього — осоружно. Викласти міф — означає деформацію моралі. Отже, тут має бути щось, принаймні монумент масті коня Колокся, якого оспівували грецькі поети за його довершену граціозну красу і непереможність у змаганнях, що стало б свідченням про те, що на цих степах мешкали каліпіді — одне із скіфських племен, що у перекладі означає “прекрасні кінотники”, і що саме вони започаткували державу Велику Скіфію. Такий монумент викликав би інтерес наших сучасників, органічно відповідав би історичній правді життя і діяльності минулих поколінь, а найголовніше — викликав інтерес до історії краю.

Для поглиблення вивчення курсу з історії рідного краю вважаємо за доцільне розглянути попередню назву міста Єлисаветград, що також є сумнівною байкою щодо історичної правди. По-перше, цариця Єлисавета, засновниця оборонних фортечних валів, безпосередньо жодного стосунку до цих теренів не мала, її іменем оперували імперські ідеологи для позначення (помічення) захопленої території, ігноруючи давніх її володарів.

Фортецю спорудили проти запорожців, про що свідчать деталі ідеологічного супроводу навколо неї: в обіг вводять термін “ди́ке поле”, з наданням йому політичного віддінку в значенні — пустка, незаселена місцевість. На картографічній продукції — посібниках на мапі середніх віків ці терени й донині позначаються як незаселені. Насправді на них існували численні міста і села, а стосовно залюдненості, то можливо дещо більше ніж нині. Запустивши у політичний обіг термін “ди́ке поле”, імперські іде-

ологи того часу на його підставі впроваджують широкомасштабну авантюру — утворення Нової Сербії. На цій вже підставі переселяють туди біглих з-під турецького іга волохів, болгар, сербів, а також біглих найманців з Балкан, які служили на кордонах імперії в охороні під орудою серба, полковника на прізвище Іван Хорват. Тогочасний уряд надає йому звання генерала, забезпечує мапою, виготовленою у Петербурзі інженерами-воєнспецами, на якій зображено всі землі Війська Запорозького, а також “жилища и зимовники козаків”. Особливо ретельно позначені всі села і містечка нинішньої Кіровоградщини, ніскільки не переймаючись абсурдом з того, що то є “дике поле”, і відправляють Хорвата на ці терени правителем місцевого значення. А як побутує у військово-загарбницькій практиці, вводять під цей гамір і свої війська.

Істотно, що ця авантюра не могла мати перспективу. Невдовзі так звані новосербці порозбігалися, хто подався у запорожці, хто повернувся на свої землі, проте лишився міф — Нова Сербія, який мусують і донині.

Запорожці та й все селянство розуміли, що всі оті імперські заходи, у тому числі і спорудження фортеці Єлисавети, то все заходи проти них самих. Про їхнє розуміння і сприйняття свідчать історичні документи — пісенна творчість. Наприклад: “Ой не спав я нічку темную”:

...Ой не спав я нічку темную
Та не буду спати і другу;
Ой чогось мені нудно
І на серденьку трудно
Сам я молод зажурився.
Ой Самар-річка не глибока,
І на переправі не широка.
Ой луги з лугами,
Береги з берегами,
Там ходили паронами,
...А тепер парони вже не ходять
І бурлаків не привозять.

Ой, парони не ходять
І бурлаків не привозять
За вражими панами;
Гей, Хорват листи розсилає,
На Нову Україну жити закликає.
Гей, дарує степами
І рибними плесами,
Ще й до того вільготами”

Козацтво розуміло, що то була імперська окупація, що ігнорується їх автохтонне населення, руйнуються їхні традиції і духовні цінності, що то була війна проти них самих. Фортеця Єлисавети — цьому красномовне свідчення. Споруджувалась вона саме на переправі через річку Інгул. Переправи на Україні з давних-давен відігравали важливу роль. Вони об’єднували шляхи сполучень, утворювали структурний зв’язок між територіями, що забезпечувало цілісність держави. У пісні це красномовно відображено. “Ой луги з лугами, береги з берегами...” Переправа — це прибуткова складова господарювання: за паромні послуги знімалась плата, йшов дохід у загальну скарбницю. Переправи ніколи не були серед пустинних місць. Там обов’язково існувало поселення з відповідною інфраструктурою, то ж фортеця “Єлисавети” споруджувалась не на пустому місці і далекі не для захисту від нападників, про що й оповідається у пісні:

“В одно время під Єлисаветом
много орлів ізліталось,
І в Москві-городі в заседанні місті
Сенатори собирались.
Ой собирались вони в одно місто,
Стали способ обирати,
Якби в війська запорозького
Всі вольності одібрати.
“Ой коли б же нам пани сенатори
В них вольності одібрати,
То будем ми і потомки
Як в отчизні поживати”.
Ой ізібрали вони собі спосіб добрий
Запорожцям волю дати,
Коли була з турками війна —

Патретами поощряли,
А запорожці, люди добрі,
Їх ласкательства не знали.
Та тим сенаторам, як правдивим людям
Во всем віри донімали.

Ой як дізнали ті сенатори,
А що запорожці їм вірять,
Та й приказали запорозьку землю
Усю кругом мірять,
А розміривши запорозьку землю
Й на плани зділити,
А щоб запорожці того не дізнали
Казани їм у Січ присилали.
Ой як прислали на всі курені
Міцні міднії казани.
А за тії казани запорозькі всі пани
Були у Січі позабирані.
Ой отсе ж тобі, пане кошовий,
За вірнії твої служби,
Ой як привезли запорозьких панів
У Москву-город спішно,
Ой як посадили їх у неволю,
Стало сенаторам втішно;
Ой утішались пани-сенатори
І меншії генерали,
Що одібрали в запорожців землі
Та й владіють самі”.

Тут коментарі, як мовиться, зайві.
Згадку про Дике поле знаходимо в одній з козацьких пісень, у якій є слова:

“...Серед ночі в Дикім полі
рушниці ревіли,
А в Очакові туркени
та й від страху мліли...”

Тут вираз “в Дикім полі” свідчить, що то є власна назва теренів “біля трьох могил”. Саме там Іван Богун оточив сорокатисячне турецьке військо і переміг його. Та шукати там фортецю, споруджену на честь якоїсь царствующої особи, справа марна. Пам’ятник Івану Богуну досі не спромоглися встановити на цих історичних теренах. Тож є матеріал для роздумів.

Отже, корисними будуть ці нотатки як спрямування долучитися до історичних фактів та невичерпних джерел усної народної творчості, у яких черпатимуть майбутні покоління звиягу, патріотизм, бажання захистити прадавні українськуї землі від загарбників, окупантів, недолугих керівників, які не пам’ятають своє коріння і не дбають про відтворення історичної правди.